

1721

רשמה א.ב.

פרוטוקול מספר 25/ב
מישיבת הוועדה לעניני פנים
שהתקיימה ביום ג', ה' סיון תשי"ז - 4.6.57
בשעה 09.00

משתתפים:

- י. ריפתין - יו"ר
- ד. בר-רב-האי
- ד. הכהן
- י. ישעיהו
- ח. לנדאו
- ש. שורש

מזמנים:

- מר י. גיל
  - מר גולדברג
  - מר א. וינברגר
  - גב' ר. מזרחי
  - מר ש. קוריאט
  - מר צ. ציטט
- מסלחת
מטעם
פועלי
"אתא"

מר בן-פורת - משטרת ישראל
מר סלע - ס.מ.ס. חיפה, משטרת ישראל

סדר-היום:

בירור תלונת ועד פועלי כפר אתא נגד
התנהגות המשטרה לשובתי "אתא".

היו"ר י. ריפתין:

עוד בזמן פגרת הכנסת קיבלתי מברק מאת
ועד פועלי אתא ובו תלונה על התנהגות
המשטרה. העברתי אז את המברק לשר המשטרה וביקשתי לבחון את הדברים.
הודעתי שמישיבה הראשונה של הוועדה לאחר הפגרה נשמע את הצדדים
בענין זה.

ד. הכהן:

יש לי שאלה פרוצידורלית לעצם הענין,
ואולי אפשר
הישיבה לדקות אחדות עד שנברר את הענין.

(המוזמנים יוצאים).

הענין הזה לא רק שאיננו בסמכותה של
הוועדה, אלא אני חושב שעיי"כ נוכל להגיע למצב סגור. ל"אתא" יש
עוד ענינים, מסובכים אף הם, הנוגעים לוועדות אחרות של הכנסת ובהם
זאת אף אחת מן הוועדות לא דנה בהם. את הענין הזה ניסו להעביר
בכנסת בצורת הצעה לסדר-היום, ולא הצליחו. לא ייתכן שנשב ונדון
בכל מברק שיתקבל אצלנו - מדומה או לא מדומה. לא ייתכן להכניס
לוועדה ענינים דרך הדלת האחורית בשעה שהכנסת סירבה לדון בדבר
ולהעביר זאת אלינו. אמנם עלינו להיות אדיבים לקהל, אבל אין לנו
איוססנציה מספספסית ואני חושב שאנו עומדים להטיל על הוועדה ענין
שלא תוכל לעמוד בו.

היו"ר י. ריפתין:

יכול להיות שהיו"ר עשה מסגה, ואני מסכים
שיהיה על כך דיון. אבל עובדה שוועד פועלי
"אתא" והמשטרה כבר הוזמנו, והדבר ידוע לחברים מזה שלושה שבועות.

היו"ר י. ריפתיין:

אם היתה מחשבה אצל מישהו שיש לבטל את הדיון הזה - צריך היה לבקש לכנס את הוועדה לישיבה בענין זה.

ד. בר-רב-האי:

אמרת ליור שאין הוועדה הזאת אינסטנציה לתלונות, בפרט שהאנשים הביאו אתם לישיבה עורך-דין. זה נוגד את הסדר הקונסטיטוציוני.

היו"ר י. ריפתיין:

על כל פנים עתה, לאחר שהוזמן ועד פועלי "אתא" ומטה המטרה, אינני רואה שום אפשרות לשלוח אותם ללא דיון.

לגבי המסקנות שהוועדה יכולה לקבל: יכול להיות שהשאלה תועבר ע"י הכנסת; יש בענין זה הצעה לסדר-היום. במקרה זה יועבר הענין לוועדה ואז נביא מסקנות על שולחן הכנסת. כיום יש פניות רבות לוועדות הכנסת ולכנסת בענין זה, וכוננתי לשמוע בישיבה זו את ועד פועלי "אתא" ואת תשובת המטרה. על יסוד ההיתה לי עם שר המטרה, אודיע בסוף הבירור שלרגל חומרת השאלות שנתגלו אמסור על הבירורים שהיו פה לראש המטרה. זאת היתה כוונתי. עכ"פ, אני חוזר ומדגיש איש מחברי הוועדה לא ביקש ממני לכנס את הוועדה כדי לדון בסדר הפרוצידורלי.

ח. לנדאו:

אני בעד קיום הדיון ובעד אפשרות בירור הבעיה, מבלי לקבוע דעה לגופה של ענין. אם ועד פועלי "אתא" פונה ורוצה לברר ענין כזה בפני הוועדה - אני תמיד בעד מתן אפשרות כזאת. אינני אומר שעלינו להסיק מסקנות, אבל הוועדה הזאת יכולה להיות מוסד שאליו יבואו הצדדים להשמיע את טענותיהם, כדי לסנוע חידוד-יחסים בחיים הציבוריים. ביקרתי במקום וראיתי מה מתבשל שם, ואני חושב שצריך לאפשר להם להשמיע את דבריהם. הוועדה רשאית לשמוע כל דבר. לגבי המסקנות יכולים החברים להיות חלוקים בדעותיהם.

אינני יודע אם המוזמנים יכולים לבוא הנה עם עורך-דין. עורך-דין הם יכולים להביא לביהמ"ש, אבל לא לכאן. אנו לא ועדת חקירה; אנו רוצים לשמוע את הצדדים, אבל לא להיות בורר.

לעצם הענין הפרוצידורלי - אני חושב שהיו"ר עשה טענה. מוטב היה אלמלא עשית את כל הדרך עם שר המטרה ותכניו להעביר לראש המטרה עם הצעה לסדר-היום וכו'. מוטב היה אילו היו"ר היה סכנס את הוועדה ושואל אותה על כך.

היו"ר י. ריפתיין:

ענין העו"ד לא הפתיע אותי. מזכיר פועצת פועלי חיפה הודיע לי שהחומר כולו רוכז ע"י אדם אחד שהוא העו"ד של פועצת פועלי חיפה. אני טוכן ללמוד מן הדבר, אבל אני יודע שארגונים שונים המופיעים בפני ועדות שונות מביאים אתם עורכי-דין.

אני מסכים שנקיים בירור על הפרוצידורה ועל מה שעשה או לא עשה היו"ר. עכשיו עלינו להחליט רק אם לקיים את הישיבה ולשמוע את ועד פועלי "אתא" ואת תשובת המטרה, או לא.

ש. שורש:

אני מציע לשמוע, ותו לא. לא להעביר לראש המטרה ובלי דיון בינינו.

היו"ר י. ריפתיין:

כסקרה בסעתו הרצח ברטלה, גם אז היתה פגרה של הכנסת, ובא ח"כ חד הכהן בטענה למה לא ירדתי מיד לרטלה. המקרה כאן דומה מבחינה זו. אני חושב שמסמכותי היה להזמין את המוזמנים, ואני רוצה עכשיו להעמיד את הענין להצבעה, אם לקיים היום את הישיבה כפי שנקבעה או לא. עכ"פ, הצבעה זו אני עורך לפני מסורת הדין. אנהל את הישיבה בהתאם לסמכותי ובגבולות תקנון הכנסת.

ועדת הפנים - 4.6.57

ד. הכהן:

היות ואם העניין יועמד להצבעה בהתאם למה שהצעת, תהיה ההצבעה סיעתית, דבר שאינני רוצה בו - אני מציע להעביר את הבירור הזה שבנינו לסטכריות אחרות של הכנסת. כיוון שהאנשים כבר נמצאים פה - אני מסכים להמשיך בישיבה כפי שנקבעה.

ד. בר-רב-האי:

באתי לישיבה זו טעום כבודו של היו"ר. אני חושב שהעניין חורג לחלוטין מעבודתנו והורס את הפרקטיקה הפרלמנטרית. איש לא יצטרך עוד להכניס הצעה למה"י בכנסת, כי יוכל ללכת ישר לוועדה. ההצדקה שיש לי לגבי היו"ר היא ששר המשטרה לא תפס את העניין. דיברתי איתו והוא טען: המשטרה שלי בסדר, ואני טוכן תמיד לכל בירור.

גם אני אינני מציע עכשיו לבטל את הישיבה. אני רק מבקש שהיו"ר ינהל את הישיבה בצורה שלא יהיה ויכוח בינינו אלא רק שמיעת הצדדים. העובדה שהם באו עם עו"ר מראה כיוון לא נכון של כל התלונה. אם כוונתם להוכיח שהמשטרה מתנהגת שלא כחוק - על כך יש בית-משפט.

ש. שורש:

בדרך כלל יכולה הוועדה, לדעתי, לקבל משלחות שונות גם מבלי שהכנסת מעבירה לה את העניין. אבל מסקנות יכולה הוועדה להסיק רק אם הכנסת מעבירה לה עניין כלשהו. לפעמים אפשר להקל על הצדדים ע"י עצם שמיעת העניין, מבלי לקבל כל סיכום, וזאת אני מציע לעשות גם במקרה זה. בישיבה יותר מאוחרת נוכל לדון בינינו על הצעדים הפרוצידורליים. אני מציע שלא לעורר כאן את שאלת העו"ד.

י. ישעיהו:

אינני רוצה להצביע אם לקיים את הישיבה היום כפי שנקבעה או לא. באתי לפי הזמנת היו"ר, ואני רוצה להגביל את עצמי לשמיעת הדברים בלבד. הבירור שאנו מנהלים כאן עכשיו הוא עניין יסודי וצריך לעשות זאת בבהירות שקטה. היום נשמע אפוא את הצדדים ובישיבה הבאה נברר באופן יסודי את הצד הפרוצידורלי, ואז נדע מה לעשות.

אשר לעורך-דין, אני חושב שהם רשאים להביא אתם את כל מי שהם רוצים שיטען בשמם.

היו"ר י. ריפתין:

אני מעמיד אפוא להצבעה אם לקיים עכשיו את הישיבה כפי שנקבעה או לא.

י. ישעיהו:

אני מתנגד להצבעה. איש לא רצה לבטל היום את הישיבה הזאת.

היו"ר י. ריפתין:

אין אני רואה בעניין זה שאלה של אסון או אי-אסון. זוהי שאלה ציבורית, ולא אראת פגיעה אישית בהצעה של חברים לבטל את הישיבה, אבל הדברים צריכים להיות ברורים.

אני חוזר ואומר: איש לא בא אלי בטענה פורמלית שלא לקיים את הישיבה הזאת, ואילו עכשיו עוררו כאן בירור שלם. אני רוצה אפוא לסכם את הבירור בהצבעה אם באופן פורמלי יש לקיים את הישיבה עם המוזמנים או לא.

ד. הכהן:

איס לא הציע לבטל את הישיבה מאחר שנקבעה. ההצעה היתה רק להעביר את הבירור לסטכריות אחרות של הכנסת.

היו"ר י. ריפתין:

אינני מסכים לזה. היה ערעור על קביעת הישיבה הזאת, ואני רוצה הצבעה של החברים לגבי הישיבה הזאת עם המוזמנים הללו.

י. ישעיהו:

אני טוען שלפי החוק אין זכות להצביע על כך.

אני מעמיד להצבעה את השאלה אם לקיים את הישיבה בה צריכה להישמע תלונה של ועד פועלי "אתא", או לבטל אותה.

ה צ ב ע ה

בעד קיום הדיון	-	4
נגד	-	א י ן
נמנעים	-	2

הרחל'ט: לקיים את הישיבה כפי שנקבעה.

י. ישעיהו: ברצוני להודיע שנמנעתי מהצבעה כיוון שאני חושב שצריך להיות דיון פרוצידורלי.

הרחל'ט: לקיים בוועדת הפנים באחת מישיבותיה הקרובות בירור פרוצידורלי בענין זה.

ש. שורש: ברצוני להודיע שגם אני נמנעתי מהצבעה משום שאיש לא הציע למעשה לבטל את הישיבה היום.

(הסוזמנים חוזרים)

הינ'ר י. ריפתין: אני מבקש את סליחת הסוזמנים שחיכו לנו, אבל היה צורך לקיים בירור בין חברי הוועדה.

טר גיל: בדרך העצמאות בחיפה קיים מחסן סיטוני של הנהלת "אתא" שבו מצויות סחורות שהיא מס, וקת לשוק. כשהתחילה השביתה, מצאנו לנכון להעמיד משמרת ליד המחסן כדי לטנוע מהנהלת "אתא" להוציא סחורות סיטוניות. לפי דעתנו זה היה עלול להחליש את טאבק הפועלים עי'כ שהיה נותן להנהלת "אתא" את האפשרות להוציא סחורות בקנה-מידה גדול. כלומר: טלכתחילה ראינו במחסן זה חלק בלתי-נפרד מביהח'ר עצמו. לרוע המזל, בצטוד למחסן הסיטוני המרכזי יש חנות של הנהלת "אתא" עצמה, לא של סוכן, ששם מוכרים את המוצרים של "אתא" בקמעונות. עיקר הגעיה נתעורר סביב הטשטוש שבתחומים בין החנות הזאת ובין המחסן הסיטוני.

כוונת הפועלים היתה מלכתחילה אך-ורק למנוע הוצאת סחורות סיטוניות מתוך המחסן, ולא למנוע מבודדים לקנות בחנות חולצה או סדין.

מה קרה? - ציבור פועלי "אתא" מונה 1680 איש, ואי-אפשר להשתלט על כל פועל ופועל, ואין ספק שיש ביניהם כמה חסי-סוג, והיו גם כמה פחד בוקטורים. באחת ההזדמנויות סיפר לנו חבר הוועד, שהיה מטונה על המסמרת ששליש מן האנשים שם היו אנשי "אתא", ו-2/3 היו סקרנים ואנשי רחוב. ההפרעות בין הפועלים הקונקרטיים ובין אנשי הרחוב והפרובוקטורים היו בתחום בלתי ברור.

הנהלת "אתא" החליטה להשאיר את החנות הקמעונת הזאת פתוחה בכל סחיר. לפי דעתנו - כדי להרגיז את הפועלים שעמדו בחוץ. היא עשתה כך: ראשית - אנשים מהנהלת "אתא", אברטוב סזכיר החברה, או מר יעקב הסמונה על החנות, היו נרתנים לאנשים מן הרחוב כסף בצד, ואלה נכנסו לחנות לקנות חולצות. קבוצות של 3-4 אנשים נכנסו וחזרו עם מלאי סחורות. הפועלים ידעו שהדבר נעשה כדי להרגיז אותם, וכמובן היו סקרנים של התחממות. הפעלים הגיבו בדרך-כלל ע'י הסברה או צעקות כלפי הקונים הללו. מר מולר החליט כעבור זמן מה להפחית ב-50% את מחירי החנות כדי לטשון אליה קונים, וזה שוב כדי להרגיז את הפועלים. הפועלים לא ידעו מי נכנס כדי לקנות חולצה בודדת או סחורה בסיטונות. ולכן, כשבכנס אדם לחנות, היו עוצרים אותו ומסבירים לו שיש שביתה ומבקשים שלא יהיו לו עסקים עם הנהלת "אתא".

מר גיל:

המטרה חרבה, לפי דעתנו, באופן בולט ביותר
מטכניות במידה שהן ידועות לנו. יש בידינו גם עדויות והצהרות
של פועלים, ואחדים מהם יושבים כאן עתה.

סביב החנות הזאת היתה, בימים הראשונים של
השביתה, קבוצת שוטרים שבמקרים מסויימים הגיעו עד 50 או 60 איש, כוח
שהיה שווה לזה של הפועלים עצמם, כוח בלתי רגיל בהתחשב באופי המיוחד
של מטרת השוטרים. בדרך-כלל ניצח על הפעולות מר שפי ממטרת חיפה.
אני עצמי הייתי עד ראיה לכך ששפי, עם עשרות שוטרים, התפרץ לתוך
מרכז השוטרים ללא שום התראה או הסברה לאנשי המטרת. השוטרים באו עם
אלות וכובעי-פלדה. שפי רצה להרחיק את הפועלים למרחק בלתי-הגיוני
מבחינת קיום השביתה - מרחק של כ-20 מטר מהחנות. החנויות באותה סביבה
צטופות, ומרחק של 20 מטר אין לו שום ערך לשביתה.

בידי עדויות של פועלים שונים שעמדו במטרת:
הפועל וינברגר (יושב איתנו כאן); הפועל עזאר משה; דוד ספן; פועל בשם
שוקר; אברהם פרידמן, ביתאלי ואחרים. אחת הטענות הקשות היא שהשוטרים
השתטשו באלות והתנהגו כלפי השוטרים כשם שמתנהגים לפושעים פליליים.
הם דחפו את השוטרים, הרביצו ובעטו בהם, וכן קיללו. יש טענות נגד
המפקח בן-צבי שהכה פועלים בפקל, דחף ובעט. קצין המטרה לוימן,
מ לבושת אזרחית, בעט והיכה בחזקה. המפקח לוי הרביץ בפועל שוקרי,
דחף אותו ובעט בו. כן יש עדות של הפועל בר-נוחא שניצל רק בנס ע"י
פועל אחר מידי המטרה. כן יש עדויות על כך שהשוטרים עזרו למנהלי
"אתא" להוציא סחורות מהמחסן ואמרו שהפועלים אינם צודקים בכל העניין.
(מר גיל קורא את העדויות ומעביר אותן ליו"ר).

הדברים הללו התרחשו בימים שונים, אבל זוהי
תמצית הדברים. יש עדויות שונות נגד שוטרים שקיללו שוטרים וקראו להם
"סנוולים".

החד-צדדיות של המטרה אינה ברורה לנו. השוטרים
עמדו בדרך-כלל במטרת שקטה ואלמלא המטרה שהכתה במקלות ואלות וקיללה
נשים ונכים - כל השביתה היתה עוברת בשקט מוחלט.

מר וינברגר: במשך שלושה ימים השתתפתי בשביתה על-יד "אתא".
ביום הראשון עמדו שם כמה פועלים, וציבור סקרנים
די גדול. עמדו שם שוטר אחד או שניים, לא יותר. הם הסבירו לנו שאסור
לנו לסגור את המעבר החפשי על המדרכה. בעזרת חברי הוועד שפיקחו עלינו,
הסכמנו להתרחק כמה מטרים, ונשארו עומדים בשרשרת על המדרכה במרחק
של שני מטר מהחנות. העניינים התחילו כשפתחו את החנות. כעבור זמן מה
בא קובה אחד, והתבאר שהיה פרובוקטור, נתנו לו כסף כדי שיקנה, בכוונה
להרגיז את הפועלים.

עמד שם קצין מטרה בשם קרמר. כעבור רגעים אחדים
ראיתי שהוציא מכיסו עשר לירות ונתן לאדם אחד שנכנס לחנות ויצא עם
חבילה ביד. האנשים התפרצו אליו ודרשו שיחזיר את הסחורה. הוא עשה כן,
נכנס בחזרה לחנות ויצא בלי הסחורה. הוא חזר לקצין ואמר: לא הצלחתי.

לאחר מכן קרו עוד כמה מקרים בודדים. הקהל עצמו
לא שם ביותר להיכנס לוך ההטולה כשיש חנויות אחרות בסביבה. אבל היו
אנשים שנכנסו בכל זאת, ואליהם התפרצו והחולצות נקרעו מידיהם. מקרים
כאלה קורים; יש כל מיני אנשים. היו אפוא צעקות בין הקהל, ובאו שוטרים
רבים מאד והתחילו לדחוף אותנו לכל עבר, מהמדרכה לכביש ובין המכוניות.
אח"כ סגרו השוטרים את רחוב הנמל משני הצדדים והעמיסו סחורה על מכונית
פרטית או טקסי שהגיעו לשם. אני טוכן להעיד בפני כל אחד שהשוטרים לא
הזהירו אף אחד ללכת או לא להתפרע, אלא הוציאו אלות והתחילו להרביץ.
וראיתי מאסרים אכזריים מאד, סחיבת אנשים על הרצפה וכו'.

ר. טורתי: עמדתי במטרת שקטה ליד החנות. מבין 26 פועלות
העובדות באותה חנות באה אחת לעבודה. אסרתי לה:
גם את חברה בהסתדרות, מדוע את באה לעבוד? מיד ניגש אלי הקצין בן-צבי
ודחף אותי. אילו היה זה שוטר בלי דרגות, שוטרים רבים היו מעידים נגדו.

ועדת הפנים - 4.6.57

ר. מזרחי:

הוא בא עם סקל ועם כובע-פלדה. מה אנו? פושעים? ושפי אמר: תפזרו את הנבלות הללו". אנו עומדים שם בשביל הלחם שלנו, ולא יפה להתנהג כך לפועלים.

עמד, למסל, פועל אחד על ידי, ושומר אחד אמר לו: זוז הצידה. עמדנו על קצה המדרכה, והפועל פחד לרדת לכביש. השומר אמר: לא מעניין אותי, תרד לרחוב. הפועל אמר: תרד גם אתה, ותראה שאי-אפשר לעמוד בכביש. אז השומר אמר: אתה טומאין אותי למכות? ועוד, הוא אמר לפועל: תרים את ידך. וכשהפועל הרים את ידו - הראה השומר את הפועל לעתונאי של "העולם הזה", ואמר לו: הנה, הוא הרים עלי יד ורצה להרביץ לי.

מר גולדברג:

אני חבר ועד הפועלים של ביהמ"ר. ברצוני למסור כמה פרטים על ההתנהגות הפרובוקטיבית של מנהלי "אתא" ועל הסיטה שבה נקטו.

הזמינו אנשים במיוחד כדי שיבואו לקנות סחורה ובמקום לתת להם סחורה, מסרו להם חבילות סלאות נייר. לדברים האלה נתנה משטרת חיפה יד ע"י שהרחיקה אותנו מהחנות כדי שלא נוכל לראות מה נעשה בפנים. ראינו חד-חדריות בו לטת מצד המשטרה. הקצינים עמדו בתוך החנות, מסתודדים עם אנשי החנות, ולא הסכימו לבוא איתנו בדברים בצורה הוגנת.

קרה מקרה שרצו להוציא סחורה מהחנות הקמעונית, ואנו מנענו את הדבר הזה. היתה זו כמות גדולה מאד של סחורה. אמרנו לשוטרים שבשום פנים לא ניתן להוציא כמות כל-כך גדולה של סחורה מהחנות. כעבור חצי שעה הופיע הקצין לויתן ברחוב הנמל, ששם הכניסה למחסן הראשי, בבגדי אזרחיים: חולצה משובצת, מכנסי חאקי של משטרה, ובתוך הכיס - אלה. זוהי סימטה צרה. משני צדיה התהוותה שרשרת של שוטרים, ולמכונית הוכנסה סחורה מתוך המחסן הראשי. אנו רצינו לסנוע זאת, והקצין לויתן נפנף באלה מאחורי שרשרת השוטרים, וגידף אותנו בצורה גסה מאד. תחת חיפוי של שתי מכוניות משטרה יצאה המכונית עם הסחורה למקום בלתי ידוע לנו. אמנם רצינו לעקוב אחריה, ונכנסנו למוניית. מיד הופיעו שני שוטרים ולא נתנו לנו לבטוע. שעתים לאחר מכן הופיע הקצין לויתן במדים והסתובב בצורה גאוונית ופרובוקטיבית, נפקד על השוטרים להרחיק את האנשים מהמדרכה.

מר צימט:

בימים הראשונים של השביתה צורפתי למטה השביתה. השתדלנו במידת האפשר לעשות הכל כדי שהמשטרת תהיה שקטה, והסברנו לאנשים מה עליהם לעשות לפני שהם יוצאים. אמרנו להם שרק ע"י בקשות והסברים ידברו אל האנשים. בחיפה יש 20-25 חנויות של "אתא", כמעט בכל רחוב יש חנות שבה אפשר להשיג בדיוק אותה סחורה. בחנויות אלו לא עמדו משמרות ואשר היה לקנות בהן באופן חפשי.

אני חושב שלכל פועל יש זכויותיו. בין הפועלים יש כל מיני אנשים, ביניהם בעלי הכרה והשכלה ואחרים שאינם יודעים כל-כך טוב מה הם עושים. לאחר שנכנסנו לשביתה, לא קיבלנו תשלום עבור חודש אפריל, ומצבם של האנשים רע. ייתכן שגם בין אנשינו היו כמה חסי-סוג.

לא ידענו מי נכנס לחנות לקנות חלצה אחת ומי נכנס לקנות בסיטונות. החנות היא אותה חנות. ראינו 3-4 אנשים שנכנסו, והיה ברור שלא נכנסו לקנות חלצה, כי קיבלו - מיד כשנכנסו חבילה מוכנה. ראינו שזה לא פשוט. רצינו לגשת לאדם כזה ולהסביר לו בשקט שאנו מבקשים שיחזיר את הסחורה.

יש אנשים שנכנסו לחנות לקנות כיוון שהסחורה שם היתה ב-50% יותר זולה. לטוב אנשים זה פנינו וביקשנו שלא יעשו זאת. חלק הבין והלך, וחלק אחר לא רצה להבין, נכנס וקנה, ואיש לא עשה להם שום דבר. סוג שני של אנשים שבאו לאותה חנות דווקא, כיוון שאינם מזדהים עם השביתה שלנו. ברור שהיו כמה התפרצויות. עמדו שם

סר צימט:

כטה אנשים שאינם מאנשי "אתא". ברגע שקורית תקרית - ברור שטרפים הרבה אנשים. לפי דעתנו היו אלה פרובוקטורים סכונים להפרעת לעתים קרובות קרה שהביאו מתקיף לזיהוי במסורה ואז אטר הנתקף: לי לא זה האיש שהתקיפני. ברור שאלה לא היו אנשים של "אתא".

פניתי למסורה כדי לשטור על הסדר. בעל החנות יצא כטה פעמים וטחא-כף כדי ללעוג לשובתים ולהרצינם. כה פעמים אף צילם את השובתים. ביקשתי מהשוטרים שיבקשוהו לא לעשות זאת כי זה טרגיז - אבל לא הועיל.

עשינו כל מה שביכולתנו כדי שלא יקרה שום דבר. בכל זאת הגיעה תגבורת של 30 אנשי מסורה עם כובעי-פלדה ועם אלות. אמרתי לאנשים שיתפזרו, אבל קרה טסה, אינני יודע מו, והשוטרים התחילו להכות.

היות והמסורה הכירה אותי בתור האחרתי על המקום, חפשו את הפועל בר-נוחא והתחילו להרביץ לו. תפסתי את בר-נוחא מנחורגית וביקשתי מהקצין שיפסיק, כי אני אדבר עם הפועל. בקושי הצלחתי לקחת אומו הצידה וביגשתי לקצין בן-צבי ואמרתי לו: עכשיו אתה יכול לקבל את האיש בשקט. הם ניגשו אלינו, ובדרך למסורה התחילו להרביץ לנו שוב.

סר סלע:

השובתים התעלמו משני כללים עיקריים: א) קיום החוק; ב) שוטח על המסורה לשטור על החוק בלי

טשוה-פנים.

הסעיף העיקרי של החוק הפלילי שהופר ע"י השובתים הוא סעיף 211, האומר: "המתערב שלא בדין בשימוש בזכות...". הסעיף הזה נוצר במיוחד לסקרים של טכסוכי-עבודה. (סר סלע קורא את הסעיף).

אני נמצא פה במצב לא נעים. רוב המקרים שהוזכרו כאן הם טוב-יודיעה. האנשים נעצרו ע"י המסורה, הואשמו, ויובאו למשפט, ואינני חושב שאני רשאי להגיב בפרטים על מקרים שהשופט טרם נתן דעתו עליהם.

באופן כללי ברצוני רק לציין שבעקבות התקריות שקרו על-יד חנות "אתא" פתחנו 22 תיקים פליליים נגד שובתים, ועצרנו 40 איש. שוקר, למשל, זה שהוזכר כאן, הוא אחד הנצטטים, ויוכל לסעון את טענותיו בפני בית-המשפט.

בין העדויות שקרא סר גיל יש גם סיפור על נכה אחד שהוכה כביכול ע"י המסורה. בסוף עדותו של איש זה במסורה הוא אומר בעצמו: אני יודע שאני בעצמי אשם, וקיבלתי את המכה לאחר שכל הפועלים וגם קצין המסורה ביקשו ממני שלא לעמוד במקום אלא בצד, ולא שמעתי בקולם.

השביתה ב"אתא" התחילה ב-12.5.57. המקום טשטש גם טחסן יוגם חנות קמעונית. כלומר: לכל אדם יש הזכות החוקית להיכנס לביתו מקום, ואין המסורה רשאית להתערב אם זה שכיר של "אתא" או קונה אמיתי.

ב-12 בטאי עבר הכל בשקט יחסי. היה רק מקרה אחד של תלונה מצד מנהל החנות, לפיה אחד ממנהלי השביתה, איש בשם מנדל, נכנס לחנות ואינו רוצה לצאת ממנה. גם זוהי עבירה על החוק. המסורת של הפועלים שעמדה מסביב לחנות באותו יום היתה שקטה. קצין מסורה ניגש לחנות ושיכנע את מנדל לעזוב את החנות, והוא עשה כן מרצונו החפשי.

אי-השקט התחיל למחרת, ב-13.5. באותו יום עמדה מסורת של כ-400 איש ליד החנות, לא כולם עובדי "אתא". היו סקרנים, וייתכן שהיו גם פרובוקטורים, יכול להיות אפילו אנשיו של מולר, אינני יודע. עובדה היא שוועד הפועלים לא יכול להשתלט על ההסון שסתם באופן פיזי את הכניסה לחנות, דבר המנוגד לחוק. הזמנו אלינו את מנדל וחבריו והסברנו את המצב החוקי. הוא הבטיח לשטור על החוק ועל הסדר. הוא חזר למקום, ולא הצליח. כשהענין התחיל להיות חם - נעלם מנדל מהמקום.

ועדת הפנים - 4.6.57

מר סלע:

באותו תאריך התחילו השובתים להתנפל על קונים. טנעו טהם בכוח את הכניסה לחנות. במידה שטישהו הצליח להיכנס - התנפלו עליו בצאתו וקרעו את הסחורה שקנה וגם חיבלו בו. על כל המקרים הללו יש תיקים במידה ועצרנו אנשים. אין בידי כרגע השמות. יש בידי עדות של אשה שהוכתה עד כדי התעלפות ע"י השובתים. קצין משטרה גבוה, בן-צבי, שרצה להגן עליה והתכופף עליה בעת שהתעלפה - הוכה, נוסף, הופל והיה צריך להעבירו לבית-החולים כיוון שהיה חסד של שבר בחוט השדרה שלו. גם קצין שני הוכה והופל באותה הזדמנות.

נכון שאחד הקצינים נתן למישהו עשר לירות לקנות סחורה, הקצין קרטר. הוא קצין העתונות של סחוז חיפה. ניגש אליו העתונאי של "גרנטלס פוסט" ואמר לו: אני רוצה לנסות ולראות אם יתנו לי לקנות. אין לי כסף, הלווה לי עשר לירות. קרטר הלווה לו. האיש נכנס, יצא עם חולצות, והכריחו אותו בכוח להחזירן. הוא כתב על כך בעתונו.

בהתחלה לא באו שוטרים עם כובעי-פלדה. כאשר השובתים התנפלו על השוטרים ועל הקונים וסירבו להתפזר - באה תגבורת של משטרה עם כובעי פלדה. רבותי, אני לא אתן שיכו שוטרים בטחון שלי, יהיה זה מי שיהיה.

אני רוצה להביא כמה דוגמאות של "המשטרה הסקטה". יש בידי צילומים של שמסת החנות שנשברה ע"י השובתים; חסמת החנות וחסימת הכביש; רדיפה אחר קונה שהמשטרה היתה צריכה להצילו; התנפלות על קונה. (סעביר את התמונות בין חברי הוועדה). ברצוני לציין שאלו הן תמונות לא של ה-13 במאי, אלא של יום שבתה שקט יחסית. ב-12 במאי לא היינו מוכנים, לא היה לנו צלם במקום.

אני דוחה בכל תוקף את ההשטחות הכלליות נגד המשטרה. לא הכינו בלי סיבה, לא הוצאנו סחורה מהחנות. ב-13 במאי היה זה, נדמה לי, שהגיעה לחנות סכונת של גיה"ח בלומנטל לחולי-רוח. הם ביקשו להוציא סדינים בשביל בית-החולים. השובתים לא הסכימו בשום פנים. הסחורה היתה דרושה באופן דחוף ביותר לביה"ח. אנו איפשרנו להם להוציא את הסחורה. עשינו שרשרת ומנענו מהשובתים לגשת. אנו בעצמנו לא הוצאנו ולא העמטנו סחורה אלא איפשרנו לאשה שבאה עם הסכונת לעשות זאת, בהתאם לחוק. זהו המקרה היחידי עליו הם דיברו.

היה מקרה של מלח יווני שקנה סחורה, והם רדפו אחריו עד לנמל והחזירוהו לחנות, והקובסול האיטלקי היה צריך להתערב ולשחרר אותו מידי השובתים.

בעשרות מקרים נקרעה סחורה ע"י השובתים. הגינה של מר סולר בביתו הפרטי נהרסה על-ידם. הוא לא הגיש תלונה רשמית, אבל אנו יודעים זאת.

מר גיל היה נוכח בעת אחת התקריות, ואמר לשפי בזנכות עתונאי לאחר שעצרנו מספר אנשים: אני רוצה לעשות אתך הסכם: תשחרר את העזורים, ואני מבטיח שיהיה שקט. אנו גוודאמי לא יכולים להסכים להסכמים כאלה. כל המתפרעים הללו יובאו למשפט והשופט יפסוק, לא אנו.

הזמנו כמה פעמים את ועדי העובדים אלינו, והם בעצמם הצטערו על המקרים שקרו ואמרו שזהו טעשה פרובוקטורים ולא מעשה של עובדי "אתא". אני יודע שטר צימט השתדל לעשות סדר במקום, ולא הצליח, ואני מתפלא שעכשיו הוא בא להאשים את המשטרה.

בעלי

אנו מקבלים וקיבלנו תלונות מאת/חבריות סמוכות שבגלל אי-הסדר וההתפרעויות קונים אינם מעיזים להיכנס לחנויותיהם. בין התמונות יש גם אחת או שתיים המראות שהחנויות הסמוכות סגורות. יש בידי מכתב של בנק אלרן האומר שלקוחות אינם מעיזים להיכנס לבנק (מוטר את המכתב ליו"ר). לפני ימים אחדים זרקו בקבוק דיו על בעל חנות סמוכה, ושלחו מכתב-איום לבעל המחסן הזה של "אתא". זרקו אבן

ועדת הפניט - 4.6.57

מר סלע:

לתוך דירה של בחורה העובדת במחסן ושאינה הוא אחד השובתים.

היום הסוער ביותר היה ה-13 במאי, היום השני של השביתה. על יום זה יש בידי דו"ח של הקצין בן-צבי שהיה במקום ושנפצע שם. (קורא את הדו"ח). כשביקש מהשובתים לרדת מהמדרכה - זזו כמה מטרים והמשיכו לטייל על המדרכה במרחק-טה. הקצין פנה לשובתים שחבכלו לקונים והסביר להם שהתנהגותם פוגעת באזרחים שלווים. אמנם ניתנה לו הבטחה שיוחזר השקט - אבל שום דבר לא נעשה להשכנת הסדר. הוא ערך את שרשרת השוטרים מתוך התאפקות מכסימלית, והוריד את השובתים מהמדרכה. אשה שיצאה מהחנות עם חולצה, הוכתה והתעלפה. חלק מהשובתים שנדרשו להתפזר גילה התנגדות פיזית. נעצרו 14 איש ש-10 מהם זיהו ע"י אנשי המשטרה כתוקפים ומפחידים. חמשה מהם הואשמו בתקיפת שוטרים, חמשה נחריט - בהתנהגות פרוצה במקום ציבורי. ארבעה נחריט הואשמו בהפרעת הסדר ושחררו בערבות.

אנו ניהלנו כל הזמן הסברה, ולא הצלחנו לשכנע את השובתים שטעשיהם מנוגדים לחוק. יש לציין שבימים האחרונים המשטרה יותר שקטות, למרות שהם עוברים על החוק כל יום. מותר להם לעמוד במשטרה שקטה עם שלטים וכרזות ולבקש מקונים לא להיכנס. מסוד להם להיט ולחסום באופן פיזי את הכניסה לחנות, ועל כך הם עוברים יום-יום.

אני מצטער שקרה מה שקרה. כל השוטרים הם חברי ההסתדרות, ואני חושב שתבינו שאינם ששים להכות חברי ההסתדרות. אבל לא נדורש מהשוטרים שלי שיבגדו בתפקידם. הטילו עלינו תפקיד, ואם לא רוצים לפלא אותו - עליהם להתפטר. אבל כל זמן שאנו לובשים סדים, אנו סוכרחים לשטור על החוק, וטוב שידעו זאת ולא יבואו להשטיץ את המשטרה. (היו"ר י. ריפתין): השוטרים הם אזרחי המדינה וטלמים תפקיד בתור אזרחי המדינה, ואין זה קשור כלל בחברותם בהסתדרות).

ברצוני עוד להוסיף שרצינו להגיש את המשפטים נגד העצורים מיד, אך מר גיל - שהופיע כסניגורם - ביקש דיחוי וטען בניהמ"ש שהמשטרה רוצה להשתמש בנאשמים האלה והרשעתם האפשרית כשוט נגד השובתים. אני רציתי בטשפטים מהירים כדי למנוע הפרעת סדר ואז אזרחים יחשבו פעמיים. הוא גם טען שלא היתה לו שעות להתעניין בחוטר, והשופט דחה את המשפט ל-28 ו-30 ביוני.

מר בן-פורת: כשנתקבל מברק טיו"ר ועדת הפניט הצל שר המשטרה בקשר לפגישה הזאת, ביקש השר דו"חות על המקרים, וביקש ממני גם לבקר אישית במקום. עשיתי זאת, ועל יסוד הדו"חות של מפקד המחוז וביקורי האישי אשר שר המשטרה שלא מצא שום פגם בהתנהגות המשטרה בחיפה, ולי למעשה אין מה להוסיף עליה שבאמר כגון.

ד. הכהן: האם הסבירו לחברי המשטרה את החוק ושהמעבר מטשטרת שקטה להפרת חוק הוא קל מאוד?

האם היה ברור לשובתים שהחוק מתפרש גם לפי תבואי המקום, למשל: אם יש מדרכה צרה וכביש סואן וחניות רבות - אין מקום למשטרת של 50 איש? אתם בעצמכם טוענים שיש "חסי-סוזג" בין הפועלים. האם נעשה משהו כדי להרחיק את חסי-הסוזג משם?

מר גיל אמר: "רצו להוציא כמות גדולה של סחורה, ואנו מנענו זאת מהם". מה פירוש "מנענו"? זואי עבירה על החוק.

ביום הראשון של השביתה אני מבין שהשוטרים באו ללא כובעי-פלדה. האם דיברו אתכם אז בשקט?

ועדת הפנים - 4.6.57

ח. לנדאון:

מה הן הדרכים שנקטה בהן המשטרה כדי להסביר לפועלים מה טוהר להם ומה אסור להם? למה לא הבאתם, למשל, סכונות משטרה עם דמקול שיזהיר בקול רם כשרואים משהו לא בסדר? מדוע לא אספתם את פועלי "אתא" עצמם ולא הסברתם להם מה טוהר ומה אסור להם לעשות במשטרה הזאת?

האם פנתה המשטרה בעניין זה לסועצת פועלי חיפה? הרי הם למעשה היו המארגנים.

עברתי במקרה באותו יום על-יד הנמל, וראיתי שנזרקה האבן מהחלון. ראיתי שהמשטרה באמת לא השתלטה על המצב. אילו הייתי אני אחראי שם, הייתי מביא 100 שוטרים כדי למנוע את החלבות היצרים עוד יותר (מר סלע: אבל מה לעשות שאין לי טאה שוטרים?).

אשר לטענה שהיו בין השובתים פרובוקטורים: - האם לא יכולה המשטרה לעשות סגרובציה ולנסות לפזר את יתר הקהל כדי לא לפרובוקציה?

נשמעו כאן תלונות שהשוטרים העלילו וקיללו. אם זה נכון - אני חושב שדבר כזה לא צריך לקרות.

האם המשטרה יודעת בדיוק מי היכה את הקונים שיצאו מהחנות? האם עצרתם את הטכנים?

כן, בחלקם. מר סלע:

ח. לנדאון:

אם כך - האם הטכנים היו מפועלי "אתא" או מה"פרובוקטורים"? מי זרק אבנים לחנות? פועלי "אתא" או לא? האם אתם יודעים זאת או לא?

ומספר שאלות לפועלי "אתא". האם היה ברור לכם מה זכויותיהם בקשר עם החנות או לא, והאם היום אתם חושבים שבקשר עם זה עברתם על החוק? שמענו שגם מנהל החנות הוכה והמבעוליה נסתמו. האם זה נעשה בידיעת הוועדה או שזו היתה "יזמה פרטית"?

האם יש לכם טושב כלשהו מי הם ה"פרובוקטורים" הללו? כיצד זה איפשרתם לסתם אנשים להסתכסך שם ולסבך גם אתכם? האם השובתים היו רק מבין פועלי "אתא" או שהובאה עזרה למשטרה מבין פועלי הנמל וכו'?

האם אתם באמת סבורים שלמשטרה היה עניין סיוחד ליחס אכזרי לגביכם, וכיצד אתם מסבירים זאת?

ש. שורש:

כמה אנשים אתם מוציאים בכל משטרה? האם יש מספר קבוע והאם יש מישהו האחראי לכל משטרה?

האם במחסן הזה הוכרזה שביתה? האם זהו חלק שביתת-החרושת או שיש שם מפירי שביתה? האם העובדים שם הם פועלי ביהח"ו או לא? האם העובדים במחסן ובחנות הקטעונית הם אותם עובדים, או שיש חלוקה?

שמענו מאנשי המשטרה שכעת הושגה הרגעה. מהו ההסבר שלכם לשינוי המצב? האם אתם חושכים שזה הודות לפניותיכם לו העובדים או לכך שהמשטרה החליטה בכל מחיר לשטור על הסדר?

האם כעת, בימים השקטים, נמצאות כל הזמן משטרות של המשטרה על-יד החנות, או שהמשטרות של המשטרה מופיעות רק כשקורית תקרית כלשהי?

י. ישעיהו:

האם הוסבר לשובתים באסיפתם מה הם הגבולות של הסותר והאסור לפי החוק?

מדוע לא דאגתם שלשובתים יהיה סיטן-היכר כדי שלא יתערבו ביניהם פרובוקטורים מסכסכים, כמו סרטי-דרוול או כדומה?

ועדת הפנים - 4.6.57

י. ישעיהו:

האם אמנם היה קשה להבחין בין קובה אמיתי קטעוני ובין קובה טרוטה?

האם מדברי טר גיל אפשר להבין שבזמם של השוטרים בלבד היה בו כדי להסית את הפרובוקציה, או שהשוטרים עשו טשה שעורר את הפרובוקציה?

אנו איננו בית-משפט ולא ועדת חקירה. האם ידעתם טראש מה הם גבולות סמכויותיה של הוועדה הזאת?

ושאלה לבציגי המטרה: האם טר טלע חושב שעשר הלירות שנתן הקצין קרטר לעתונאי היו בסדר או שהיה בזה דבר היכול להיראות כפרובוקציה?

האם השובתים פגעו בעובדים ושבים או בלקוחות של "אתא" אלא של חנויות שכנות?

אם המטרה טודה שמטרת שקטה לפי החוק יכולה לעמוד - מהו התחום, לפי דעתכם, שבו היא יכולה לעמוד? האם מטרתם לשובתים שבפינה טטוייטת, למשל, יכולים להעמיד 10 שובתים ולא 40, כדי שייראה שאין השוטרים מתנגדים לעצם השובתים כשובתים ולא דואגים במטת לשטירה על הסדר?

ד. בר-רב-האי: האם לא ניסו השובתים בתחילת השביתה לקבוע עם מטה המטרה בחיפה מה הם הולכים לעשות,

מה טותר ומה אסור?

האם טר גיל מתכוון להביא לפני ביהמ"ש את כל החויד על ההתנהגות הפרובוקטיבית של המטרה (וזאת מבלי שתגלה לנו עכשיו את הקו שלך)? האם ניסה טר גיל להתקשר עם המפקח הכללי של המטרה ולברר אתו את הענין מבלי להביא זאת לוועדת הפנים שלפי מפייה איננה ועדת חקירה?

ח. לנדאו: שאלה נוספת: האם לוועדי הפועלים ידוע שהוכר קצינים ושוטרים ע"י המטרות של "אתא", או לא?

היו"ר י. ריפתין: שאלות למטרה: בקשר להובלת הסחורות באטר שלגבי מקרה טטויים נהגה המטרה באופן יוצא-מן-הכלל. האם חושב טר טלע שבמקרים מיוחדים כאלה צריכה המטרה לפסוק, או שאולי טוטב היה שהמטרה תבוא בדברים עם טועצת פועלי חיפה ע"ס להשיג התנהגות יוצאת-מן-הכלל מטעם השובתים?

הוטבר כאן ע"י נציג ועד הפועלים שהיו מצד השובתים מקרים של התפרצויות. האם טר טלע בטוח שכל שוטר וקצין לא עבר על סמכותו? בדרך-כלל כשמישהו אומר "אני בטאה-אחוז בסדר", בטמע הדגד דוקא קצת חשוד.

ד. הכהן: דובר כאן על הקצין שפי. האם הוא התנפל כדי לפזר מטרת שקטה, או מטרת מתפרעת? אני מבקש לדעת זאת, כי אני מכיר היטב את טר שפי.

טר גיל: לא נעים היה לי לוטר מה שאמרת בגד המטרה. יש חוגים במדינה שאצלם שאלת חיים היא להשפיע את המטרה. אנו איננו משתייכים לסוג זה. היחסים של עיריית חיפה וטועצת פועלי חיפה עם המטרה ידועים היטב. לא היינו באים הנה ללטלא היו לנו עובדות חזקות בגד המטרה בטקרה זה.

ועדת הפנים - 4.6.57

טר גיל:

למעשה היו חילוקי-דעות משפטיים בין טר שפי וביני הנוגע לסעיף 211 הפוזכר. כשהתברר לי שיש עצורים - ידתי למקום ורדתי מאות אנשים עומדים ברחק של 3-4 מטרים מהחנות. אמרתי לשפי: בסעיף 211 כתוב שיותר לסובת לעמוד "סמוך" למקום כלשהו. על המלה "סמוך" אפשר להתווכח. אבל במקרה זה מרחק של 20 לא ייתכן, כי אז אין טעם למשמרת. אמרתי לו עוד: במידה שאני יכול להשליט את דעתי על האנשים, אני אחראי לכך שהם יעמדו בקצה הסדרכה. לפי בקשתי צעקו אנשים: "כל פועלי "אתא" יתאספו על-יד בנק ברקליס", במרחק של 30 מטרים מהמקום. התאספו כ-50 איש, לא יותר, וכל השאר היו טקריבים מהרחוב. דרך העצמאות בחיפה שורצת ארזי-פרחי. לפי דעתי 3/4 מבין הצובאים על פתח החנות לא היו פועלי אתא. ל-50-60 פועלי אתא שעמדו במקום עמדתי באמצע הרחוב והסברתי את המצב החוקי. אמרתי: המאבק הוא מאבק של סיליגונים לירות, ואם אדם יקנה חולצה או טאה חולצות - לא זה יפתור את הבעיה. לאנשים ששוחזרו בערבות אמרתי: אינני רוצה לראות אתכם יותר כאן. הדרכה לפועלים ניתנה בכל יום.

כל הכבוד לדברי טר סלע, אבל אין דבר טמוכן יותר מהכללות. טר סלע הביא מקרים סבועים של זריקת בקבוק-דיו. ב"אתא" יש 1680 פועלים. נכון, היו פורצי גדר, וועד הפועלים לא בכל מקרה הצליח להשתלט, אבל אין זו סיבה להכללות.

באותו היום הראשון של השביתה הבטיח מולר למנדל שישלמו את משכורת אפריל. למחרת בבוקר, לאחר שהיתה ישיבה של טועצת המנהלים של "אתא", הודיע למנדל: אני טצטער, הוחלט לא לשלם. ואז התחיל החום הגדול על-יד החנות. כי אתם יודעים מה פירוש הדבר להגיש משפטים בענין המשכורת. האם אפשר לתפוש ששה טקריים של חטי-טזג ולעשות הכללות כפי שנעשה?

הניחוש שלנו הוא שהיו טעורבים בענין זה גם אלמנטים קומוניסטיים הששים לכל טקרה כזה. מי שקרא את "קול העם" באותו יום, יודע מה כתבו על המשטרה. המפלגה הזאת טעונית להיתפש בכל טקרה כזה, ויכול להיות שהם הטיתו את הפועלים.

לידי יושב טר גולדברג, והוא טוכן להישבע ששמע קללות "שודדים", טנוולים". זה גורם לאוירה טסוייטת, כי דבר כזה כבר טוכיח על יחס.

לא אמרתי שהופעת המשטרה היתה פרובוקציה. היא היתה בסדר כהופעה. אבל אני טוען שלהתחיל בגלות ובכובעי-פלדה - זה יוצר רגישות. לגבי האשמה של "תקיפת שוטרים", אתם יודעים שכל נגיעה בשוטר נחשבת כתקיפה, גם כל תגובה טבעית כששוטר טנסה לתפוש אותך זוהי "תקיפה" לפי החוק.

איש לא הרים את היד על שוטרים, מלא בשעה שהיו תקיפות - היתה התגוננות.

נשאלה השאלה: מה היו טניעי המשטרה? - זוהא שאלה ששאלתי הרבה פעמים. בענין זה אני טתקסה לומר, יש דעה האומרת שהמשטרה, לאחר ירידת פרטיג'ה טסוייטת, רצתה להוכיח כטן יד חזקה. אני טצטער שאני צריך לחזור על דעה זו, ואני אומר זאת טתוך הרבה הסתייגויות, אבל רווחת דעה כזאת. המניעים האמיתיים של המשטרה אינם ידועים לי.

לגבי מספר הפועלים במשמרת: בימים הראשונים היו עד 100 פועלים. אחרי שנוכחנו שהנהלת "אתא" לא תעשה שום פעולות דראטטיות לגבי המחסן - הקטנו את המספר, והיום עומדים שם 20-30 פועלים.

לשאלתו של טר בר-רב-האי: - כשהובאו העצורים בפני ביהמ"ש, ישב הקצין אנגלנדר כל הלילה והכין את כתב האישום, ולמחרת בבוקר כבר היה טוכן. אני ביקשתי שהות כדי ללמוד את החומר. לא אני ביקשתי לדחות את המשפט עד טוף יוני.

ועדת הפנים - 4.6.57

מר גיל:

לגבי הבאת השאלות הפרובוקטיביות - עדיין לא החלטתי אם להביא זאת או לא. אני מצטרף לטר סלע בכך שיש פה מקום לטענה של טוב-יודיאה.

עובדי הסחן הם עובדי "אתא" - 26 במספר. הם נכנסים על הרשימות של עובדי "אתא" כמו הסגרים וכו', וועד הפועלים יש לו טרות עליהם כמו על הפועלים העובדים ב"אתא". אחדים מהם החליטו להפך את השביתה, וזה עורר את חמת השובתים. 24 מתוך 26 הפועלים שם שובתים, ושניים נשארו לעבוד שם.

נדמה לי שמר סלע הכחיש את הטענה שהשוטרים בעצמם סחבו על כתפיהם את הסחורה. מר גולדברג, האם בעצמך ראית שהשוטרים סחבו את הסחורה?

מר גולדברג: בעצמי ראיתי שהשוטרים סחבו את הסחורה למכונית על כתפיהם.

מר גיל: הפועלים ניסו להתפרץ למקום שהובילו את הסחורה ולטנוע את ההובלה. השוטרים עשו אפוא שרשרות מסביב לסחורה, והפועלים עמדו מאחורי השרשרות ולא טנועו.

מר סלע: לשאלתו של ח'כ לבדאו בקשר לאמצעים להזהרת השובתים: - הזכרנו אלינו כמה פעמים את ועדי העובדים והסברנו את המצב. לפני שהתחלנו לפזר את הקהל במקום - הוזכרו אותו. בן-צבי אפילו השתמש בנוסח החוק, כפי שכתוב. לפני שהשוטרים היכו - הם ניסו לדחוף את השובתים בגופותיהם.

לשאלה אם התקשרנו עם מועצת פועלי חיפה: מר גיל בעצמו מאשר שהוא ייצג את מועצת פועלי חיפה.

לא היה צורך ברמקול, כיוון שהקהל היה כל-כך סרוכז. אין מקום ואין זמן להסביר דברים במקום של התפרעות בלתי מאורגנת. די אם אנו מזמינים את ועד העובדים ואת העורך-דין שלהם ומסבירים להם את המצב. חוץ מזה, כל תושב בארץ חייב לדעת את חוקי הארץ ועד היכן הוא יכול ללכת.

לא רצינו להפריז במספר השוטרים ששלחנו למקום, כל זמן שהיה שקט. כי הנסיון טלמד שמספר רב של שוטרים מושך קהל. מספר השוטרים במקום היה אפוא לפי המצב. היום יש משטרת קבועה של שוטרים, מ-2 עד 6-8 איש, תלוי במספר השובתים.

אי-אפשר היה להפריד - באי-הסדר ששרר במקום - בין סקרנים ובין שובתים אמיתיים. אין זה מתפקידנו לעשות זאת גם כשאין טרות. אין אנו רשאים לשאול אדם לאיזו מטרה הוא עומד שם.

לא קיבלתי עד היום שום תלונה על העלבות אנשים ע"י קציני משטרה. אם אקבל תלונה - אחקור זאת, בלי ספק.

אני חושב שכל הנאשמים היו עובדי "אתא". יכול להיות שאני טועה, ורק רובם היו. אבל הרוב הסביר של הנאשמים הם עובדי "אתא".

בזמן שהשביתה כבר היתה נקטה, התנפלו על מנהל "אתא" כשרצה לפתוח את החנות, הלבישו לו סק על הראש והרביצו לו סכות, ובקושי השתחרר. באותו מעמד נסכרה גם שפטה, והם נבהלו וברחו. המנהל לא יכול לזהות אותם.

בימים הראשונים יש לי ידיעות שהשובתים קיבלו עזרה מפועלי הנמל וגם מפועלי הרכבת במשטרות. נתקבלו גם ידיעות שבכמה בתי-ח'ר הועמדו פועלים במצב הכן לעזרה, וגם לי היתה בהתאם לכך דרובה של שוטרים.

ועדת הפנים - 6.57

טר סלע:

בקטר לקצין קרטר: הוא עטר עם עתונתי סאתו
הוא עטר בקטר יוט יום. העתונתי ביקש ממנו הלוואה של עטר לירות.
אולי הוא היה פזיז - אבל הוא לא עשה דבר בלתי חוקי, ואני חושב
שתונתי רשמי לבדוק את אסירת הדברים.

אינני חושב שהיו פגיעות בלקוחות של חנויות
סמוכות, אבל היתה טביעה פזיזת מאנשים לגשת לחנויות, כי הכל היה
כל-כך חסום. גם זוהי עבירה.

החוק אינו קובע את המרחק שבין מקום השביתה
ועמידת המספרות. כתוב "סטוך", אבל המרחק צריך להיות כזה שאיש תמים
יוכל לגשת בלי הפרעה. לא כתוב בחוק גם מספר האנשים הרשאים לעמוד.

אני חושב שהמקרה שהזכרתי היה היחיד שאיפשרנו
להוציאה מחורה. אם מישהו רוצה להוציא מחורה מהחנות ומישהו אחר כנסה
להפריע לו - אני בתור איש מסדרה חייב לתת את העזרה להוצאת הסחורה.
אין אני יכול גם לעשות הסכמים בניגוד לחוק עם השוכנים שיסכימו
למקרה יוצא-מן-הכלל של הוצאת הסחורה.

על התנהגות כלל השוטרים לא קיבלתי תלונה.
אם יש תלונות - אני מבקש להגיש אותן, ובחוקר אותן. אני טוען בכל
הכנות שהשוטרים התנהגו לטופת והתאפקו מפני שלא רצו להכות פועלים.
הם החלו להכות כשקיבלו סכות, כשהשוכנים סירבו להיענות. אני עומד
מאחורי אנשי, ואעמוד מאחוריהם. אבל אם יהיו תלונות שהם חרגו
מטסקויותיהם - בחקור זאת.

שפי הגיע למקום באמצע ההתפרעויות. קודם
היה שם קצין נטור. אח"כ בא בן-צבי, וכשהוא טילפן שאינו
יכול להשתלט על הקהל - בא שפי, ורק אז באו שוטרים עם כובעי פלדה.
אני לא אתן ששוטר יפצע אם אפשר למנוע זאת. כובעי פלדה גנח בשק
התקפה; הם בשק הגנה.

הינר ל. ריפתינו:

הוזכרה פה כמה פעמים הנהלת ביהח"ר "אתא"
הנהלה לא הוזכרה כאן לבירור, וגם נעמעה
פה הערה עליה - כאילו לא נשמעה.

שנית, אני רוצה להודות על הדברים שנמסרו
לנו. הוועדה הוודאי למדה מהדברים שנשמעו. אני רוצה שיחיה ברור
לאנשים שהכנסת לא ביקשה את ועדת הפנים לדון בשאלה זו ולקבל מסקנות.
יו"ר הוועדה קיבל פניה, ועל יסוד הפניה הזאת הוזמנתם. ייתכן
שהברי הוועדה יחליפו בישיבתם הקרובה ביניהם דעות מה לעשות עם
הבירור הזה. אינני יכול לקבוע מראש מה תחליט הוועדה על הפרוצדורה.
אבל עגט האפשרות שניתנת טפעם לפעם ע"י ועדות הכנסת להביא דברים
לבירור בפני חברי הכנסת והממשלה - לדעתי מביאה תמיד ברכה, וגם
במקרה זה מביאה תועלת. אם מישהו שכה או לא הטפיק לומר משהו - הוא
יכול לשלוח את דבריו בכתב. אני מקווה שהבירור לא היה לשווא, וגם
טאחל לכל הנוכחים חג שמח.

(הישיבה ננעלה בשעה 12.10)